รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง วิเคราะห์คุณค่าภาษาไทย(๒)

ครูวิไลพร วิไลลักษณ์

การอ่านเพื่อสรุปประเด็นสำคัญ

มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด

ท ๑.๑ ป.๖/๓ อ่านเรื่องสั้นๆอย่างหลากหลาย โดยจับเวลาแล้วถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

ชายชรากับลังเหล็ก

กาลครั้งหนึ่ง ยังมีคุณลุงอยู่ท่านหนึ่ง ในช่วงวัยหนุ่มคุณลุงท่านนี้เป็นหัวหน้าคนงานอยู่ในเหมืองทองคำ มีรายได้ดีมาก แต่คุณลุงท่านนี้ไม่เคยเก็บเงินเลยมีเท่าไรก็ใช้หมด เนื่องจากคุณลุงเป็นคนจิตใจดี ใครมาหยิบยืมก็ให้ เลี้ยงเพื่อนฝูงตลอด คุณลุงมีเพื่อนเยอะมาก จนกระทั่งคุณลุงท่านนี้เกษียณอายุจากการทำงาน ปรากฏว่าไม่มีเงินเหลือเลยจากชีวิตการทำงานอันยาวนาน คุณลุงมีลูกอยู่ ๕ คน เมื่อคุณลุงไม่มีเงินก็จำเป็นต้องไปอาศัยอยู่บ้านลูกๆ ทั้ง ๕ คน วันจันทร์ก็ไปอยู่บ้านลูกสาวก็ถูกลูกเขยพูดจากระทบกระเทียบ เช่น “ทำไมคุณพ่อคุณไม่ไปบ้านลูกคนอื่นบ้างนะ ผมจะทำอะไรก็อึดอัดจริงๆ “วันอังคาร ก็ไปอยู่บ้านลูกชาย ก็ถูกหลานและลูกสะใภ้กระทบกระเทียบ เช่น “รำคาญคุณปู่จังกับข้าวที่หนูชอบดูสิคุณปู่ทานหมดเลย ทำไมคุณปู่ไม่ไปบ้านอื่นบ้าง” เป็นเช่นนี้ตลอด คุณลุงก็เปลี่ยนไปอยู่บ้านลูกคนนั้นที คนนี้ที ก็ถูกลูกบ้าง ลูกเขยบ้าง ลูกสะใภ้บ้าง หลานบ้าง

พูดจาถากถางอยู่ตลอด แต่คุณลุงก็ต้องทน เพราะคุณลุงไม่มีเงินเก็บแม้แต่บาทเดียว อยู่มาวันหนึ่งคุณลุงตัดสินใจเรียกลูกๆ ทุกคนมาแล้วบอกว่า “พ่อจะไม่อยู่สัก ๒ ปีนะลูก เพราะเพื่อนพ่อที่เป็นเจ้าของเหมืองทองคำมันเขียนจดหมายมาขอร้องให้พ่อไปช่วยงานที่เหมืองทองคำของมัน พ่อจำเป็นต้องไปช่วยเขาจริงๆ” ลูกๆ ได้ฟังดังนั้นก็ดีใจสนับสนุนเพื่อให้คุณลุงท่านนี้ไปให้พ้นๆ จะได้ไม่เป็นภาระอีกต่อไป เมื่อครบ ๒ ปีคุณลุงท่านนี้ก็กลับมาพร้อมกับลังเหล็กใบใหญ่ ๑ ใบ ไปไหนแกก็ลากไปด้วย ลูกๆ ก็พากันแปลกใจและถามว่า “ลังอะไร” คุณลุงตอบว่า “เป็นสมบัติชิ้นสุดท้ายที่ได้มาจากเหมืองทองคำของเพื่อน ถ้าใครดูแลพ่อจนถึงวาระสุดท้ายก็จะมอบสมบัติในลังเหล็กให้ทั้งหมด” ปรากฏว่า ลูกๆ พากันตื่นเต้น ต่างอาสามาดูแลคุณพ่อกันยกใหญ่ วันจันทร์คุณลุงก็อยู่กับลูกสาวคนโต ลูกเขยกับหลาน ก็พากันเอาใจบีบนวดให้ หาของกินดี ๆ มาให้ แต่ยังไม่ทันไรลูกชายคนที่สองก็มาตามให้ไปอยู่ด้วย และก็เช่นกันยังไม่ทันไร ลูกสาวคนที่สามก็มาตามให้ไปอยู่ด้วยอีก ปรากฏว่าลูกๆ ทั้ง ๕ คนของคุณลุงต่างแย่งกันเอาใจและปรนนิบัติคุณลุงท่านนี้อย่างดี แต่เวลาไปไหนคุณลุงก็จะลากลังเหล็กใบนี้ไปด้วยตลอดเวลาผ่านไป ๗ ปีคุณลุงท่านนี้เสียชีวิตลง หลังงานพิธีศพลูกๆ ทุกคนพากันมานั่งล้อมลังเหล็กใบนี้เพื่อแบ่งสมบัติกัน ลูกสาวคนโตเป็นคนเปิดฝาลังเหล็กพบว่ายังมีผ้าสีขาวปิดอยู่อีกชั้นหนึ่งและมีจดหมายฉบับหนึ่งวางอยู่ ลูกสาวคนโตก็เปิดอ่านให้น้องๆ ฟัง เนื้อความในจดหมายเขียนไว้ว่า

"ถึงลูกๆ ที่รักทุกๆ คน..."
ก่อนอื่นพ่อต้องขอขอบคุณ
ก้อนหินทุกๆก้อนในสังเหล็กใบนี้
ที่ได้เสียงดูชีวิตพ่อจนถึงวาระสุดท้าย
พ่อขอให้ลูกๆ แบ่งก้อนหินในสังเหล็ก
ใบนี้ไปคนละเท่าๆ กัน เพื่อเป็นอนุสรณ์
เตือนใจให้พวกเจ้าหมั่นเก็บออมเสียตั้งแต่วันนี้
เพื่อที่เวลาพวกเจ้าแก่ตัวลงจะได้ไม่มีชีวิต
ที่น่าสมเพชเยี่ยงพ่อ"

รักลูก
จากพ่อ

ข้อคิดจากนิทานเรื่องนี้ คืออย่าประมาทและอย่าคาดหวังว่าใครจะเลี้ยงดู ให้เร่งเก็บออมเสียแต่เนิ่นๆ จะได้มีชีวิตบั้นปลายที่สุขสบาย

ใบงานที่ ๑๓
การสรุปใจความสำคัญ

คำชี้แจง อ่านนิทานเรื่อง “ชายชรากับลังเหล็ก” และร่วมกันสรุปใจความสำคัญ

สรุปใจความสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อคิดที่ได้จากนิทานเรื่อง “ชายชรากับลังเหล็ก”

อย่าประมาทให้เร่งเก็บออมทีละเล็กละน้อย บั้นปลายชีวิตจะได้สุขสบาย

.....

สรุปคุณธรรมที่ขาดหายไปจากการอ่านเรื่อง “ชายชรากับลังเหล็ก”

เราควรมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ

.....

.....

ใจความสำคัญ

หมายถึง ใจความสำคัญและเด่นที่สุดในย่อหน้า เป็นแก่นของย่อหน้าที่สามารถ ครอบคลุมเนื้อความในประโยคอื่นๆ ในย่อหน้านั้น หรือเป็นประโยคที่สามารถเป็นหัวเรื่องของย่อหน้านั้นได้ ถ้าตัดเนื้อความของประโยคอื่นออกหมด หรือสามารถเป็นใจความหรือประโยคเดี่ยวๆ ได้ โดยไม่ต้องมีประโยคอื่นประกอบ

ใจความรอง (พน-ละ-ความ)

หมายถึง ใจความ หรือประโยคที่ขยายความประโยคใจความสำคัญให้ชัดเจนขึ้น อาจเป็นการอธิบายให้รายละเอียด ให้คำจำกัดความ ยกตัวอย่างเปรียบเทียบ หรือแสดงเหตุผลอย่างถี่ถ้วน เพื่อสนับสนุนความคิด

การอ่านเพื่อสรุปประเด็นสำคัญ

การอ่านเพื่อสรุปประเด็นสำคัญ หมายถึง การอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น เก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บความรู้หรือข้อมูลที่น่าสนใจ ตลอดจนแนวความคิดหรือทัศนะของผู้เขียน

การเก็บสาระสำคัญของเรื่อง

จุดมุ่งหมายสำคัญ

ข้อมูลที่น่าสนใจ

เนื้อเรื่องที่สำคัญ

แนวความคิด

ความรู้

ทัศนะของผู้เขียน

หลักการอ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญ

๑. อย่าอ่านทุกตัวอักษร เพราะจะทำให้อ่านได้ช้า

๒. ฝึกกวาดสายตาเป็นห้วงๆ เพื่อจะได้อ่านได้ทีละประโยคๆ ซึ่งจะช่วยให้อ่านได้รวดเร็ว

หลักการอ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญ

๓. รู้จักแยกใจความสำคัญ และใจความที่นำมาประกอบในแต่ละข้อความออกจากกันให้ได้

๔. ขณะที่อ่านต้องนึกไว้เสมอว่าเรื่องที่กำลังอ่านเป็นเรื่องอะไร มีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร

หลักการอ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญ

๕. พยายามให้ความสนใจในสิ่งที่ต้องการเพียงอย่างเดียว

๖. อย่าอ่านช้าเพราะจะทำให้เสียเวลา ในบางครั้งเราอาจจะได้ทราบความหมายจากประโยคถัดไปได้

หลักการอ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญ

๗. ฝึกอ่านอย่างสม่ำเสมอ อ่านหนังสือหลายๆ ประเภท เพื่อให้เกิดความชำนาญในการอ่าน

สรุปการอ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญ

- อ่านเนื้อเรื่องทั้งหมด
- จับประเด็นสำคัญ
- ทบทวนโดยการตั้งคำถาม
- เขียนข้อความ

อ่านข้อความที่กำหนดให้
แล้วเขียนสรุปประเด็นสำคัญ

เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่นิยมร้องเล่นเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงในยามที่เสร็จ จากงานหรือในงานประเพณี เช่น งานเกี่ยวข้าว งานสงกรานต์ งานบุญต่างๆ เพลงพื้นบ้านมีในทุกถิ่นทุกภาค เช่น ภาคเหนือ ค่าวซอ ค่าวธรรม ฯลฯ ภาคกลาง มีเพลงพวงมาลัย เพลงเกี่ยวข้าว เพลงอีแซว ฯลฯ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลำแคน ลำเพลิน ฯลฯ ภาคใต้ มีลิเกฮูลู โนรา ฯลฯ

ประเด็นสำคัญคือ

เพลงพื้นบ้านเป็นเพลงที่นิยมร้องเล่นเพื่อความสนุกสนานในยามเสร็จงาน หรือในงานประเพณีต่าง ๆ และมีในทุกภาคของประเทศไทย

การพาเด็ก ๆ ไปทัศนศึกษา ครูที่พาไปต้องวางแผนการดูแลเด็ก ๆ ให้ดี เพราะธรรมชาติของเด็กนั้นย่อมซุกซนคุณครูต้องคอยเรียกคนนั้น คนนู้นอยู่ตลอดเวลา

ประเด็นสำคัญคือ.....

ประเด็นสำคัญคือ

การพาเด็ก ๆ ไปทัศนศึกษา ครูที่พาไปต้องวางแผนการดูแลเด็ก ๆ ให้ดี

คนเราแม้ชาติกำเนิดจะเป็นอย่างไรก็ไม่สำคัญ ถ้าเป็นคนขยันหมั่นเพียร คิดและทำในสิ่งที่ถูกที่ควรด้วยสติสัมปชัญญะ ย่อมสามารถนำตนไปสู่ที่ที่ดีได้ ทั้งยังสามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้เป็นอันมาก

ประเด็นสำคัญคือ.....

ประเด็นสำคัญคือ

ถ้าเป็นคนขยันและมีสติสัมปชัญญะ ก็สามารถพาตัวเองไปพบเจอแต่สิ่งดีๆ และยังช่วยเหลือสังคมได้

ตัวอย่าง เรื่อง หมู่บ้านหัวปาย

หมู่บ้านหัวปายตั้งอยู่ในหุบเขาในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน หมู่บ้านนี้ทุรกันดาร ไม่มีสาธารณูปโภคใด ๆ ไม่มีทั้งไฟฟ้าและน้ำประปา แหล่งกำเนิดไฟฟ้าเพียงแหล่งเดียวของชาวบ้านที่นี่คือแผงพลังงานแสงอาทิตย์ซึ่งจะเก็บไฟฟ้าไว้ใช้เฉพาะตอนกลางคืน ส่วนน้ำนั้นหาได้จากแม่น้ำในหมู่บ้าน หมู่บ้านนี้มีชาวบ้านอาศัยอยู่ประมาณ ๑๕๐ คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กรวมทั้งสิ้น ๔๘ คน ปะกู จะตีก่อย ผู้นำชุมชนเล่าให้ฟังว่า มีเด็กที่อายุเกิน ๗ ปี ประมาณ ๑๕ คนที่ยังไม่ได้เข้าเรียนในโรงเรียน

การเดินทางจากหมู่บ้านไปโรงเรียนในหุบเขาโดยใช้รถเครื่องนั้นใช้เวลามากกว่าหนึ่งชั่วโมง เพราะถนนหนทางมีความสูงชันและมีโค้งมาก การรับส่งเด็กไปโรงเรียนเป็นเรื่องยากลำบากสำหรับหลายครอบครัวเนื่องจากระยะทางที่ห่างไกลและต้องเสียค่าน้ำมันรถ ปะกูใช้เงินประมาณ ๒๐๐ บาทต่อสัปดาห์ เป็นค่าน้ำมันในการรับส่งลูกสาวไปโรงเรียน

“เด็กทุกคนที่นี่อยากไปโรงเรียนทั้งนั้นแหละครับ” ปะกูกล่าว “แต่การเดินทางลำบากหลายคนเลยไปโรงเรียนไม่ได้ ถ้ามีโรงเรียนใกล้หมู่บ้านคงดีมาก เด็กจะได้มีโอกาสเรียนหนังสือทุกคน”

เขียนสรุปประเด็นสำคัญ

หมู่บ้านหัวปาย ตั้งอยู่ในหุบเขาและไม่มีสาธารณูปโภคใด ๆ ในหมู่บ้านนี้มีเด็กที่ไม่ได้เรียนหนังสือหลายคนเพราะการรับ - ส่งไปโรงเรียนยากลำบาก ใช้เวลานานและเปลืองค่าใช้จ่าย ถ้ามีโรงเรียนใกล้หมู่บ้านเด็กจะได้เรียนหนังสือทุกคน

ใบงานที่ ๑๕
การสรุปใจความสำคัญ

คำชี้แจง นักเรียนอ่านบทร้อยกรองที่กำหนดให้ และสรุปใจความสำคัญพร้อมทั้งข้อคิดที่ได้รับ

พ่อลูกปู่ย่า แม่ลูกตายาย
ฉันสืบเชื้อสายวงศ์ตระกูลมา
ฉันทำตัวดี ไม่มีชั่วช้า
เชิดชูหน้าตา เผ่าพงศ์วงศ์วาน
เมื่อฉันเติบใหญ่จะได้มีหลัก
ความดีพร้อมพรัก มีการมีงาน
พ่อแม่ปู่ย่า ตายายเบิกบาน
เพราะว่าลูกหลาน ล้วนเป็นคนดี

จากบทร้อยกรองได้รับคุณธรรมด้านใดบ้าง

ใบงานที่ ๑๕
การสรุปใจความสำคัญ

คำชี้แจง นักเรียนอ่านบทร้อยกรองที่กำหนดให้ และสรุปใจความสำคัญพร้อมทั้งข้อคิดที่ได้รับ

พ่อลูกปู่ย่า แม่ลูกตายาย
ฉันสืบเชื้อสายวงศ์ตระกูลมา
ฉันทำตัวดี ไม่มีชั่วช้า
เชิดชูหน้าตา เผ่าพงศ์วงศ์วาน
เมื่อฉันเติบใหญ่จะได้มีหลัก
ความดีพร้อมพรัก มีการมีงาน
พ่อแม่ปู่ย่า ตายายเบิกบาน
เพราะว่าลูกหลาน ล้วนเป็นคนดี

ประโยชน์ของการสรุปประเด็นสำคัญ

ช่วยให้นำสาระสำคัญมาใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะการค้นคว้าความรู้จากแหล่งความรู้ จากผู้รู้ หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง